

Krigen i Gaza og den nøytrale tilskuer

En unyansert kritikk mot Psykologforeningen kan forsterke en allerede konfliktfylt dialog.

TEKST

Aman Dip Singh

PUBLISERT 11. januar 2024

EMNER

Gaza

Israel

foreningskritikk

nøytralitet

konflikt

Hele debatten

Se alle innlegg i debatten [her](#)

Aman Dip Singh. Foto: Privat

I et [innlegg](#) 20. desember stiller psykolog Abraham og medforfattere seg kritisk til Norsk Psykologforening (NPF) sin «ensidige støtte». I et [motsvar](#) kritiseres innlegget for å være «en dekontekstualisert og historieløs fremstilling». Det er etter min mening en nødvendig påpekning.

Uheldig fremstilling

Abraham og medforfattere beskriver lidelsene som rammet Israel under angrepet 7. oktober, uten å fremlegge evidens og uten å samtidig skildre lidelsene til den palestinske sivilbefolkningen i Gaza og på Vestbredden. Slik risikerer forfatterne selv å gå i fallgruven om ensidig fokus, som de advarer mot. For å understøtte hvordan palestinere lider under Hamas, og hvordan jødisk identitet er trusselutsatt i Norge og andre steder utenfor Midtøsten, refererer de til en anekdote fra en anonym psykolog.

Bruk av anekdotisk evidens kan være verdifullt, men i dette tilfellet skapes en uheldig generalisering som fremstiller palestinere, arabere og muslimsk ungdom på en måte som er overforenklet og skadepåførende. Det fremstår som forfatterne ikke fullt ut anerkjenner at utrygg identitet og behovet for å bli møtt uavhengig av bakgrunn også gjelder disse individene. Jeg ser det som problematisk å advokere for en gruppe på bekostning av en annen. En anonym psykolog er enig.

Beskrivende eller skapende språk?

Forfatterne påpeker at israelske og palestinske barn traumatiseres på samme måte, og at behovet for psykologhjelp er likestilt. Imidlertid utelater deres resonnement at Israel har tilgang til velfungerende sykehus, infrastruktur og levende helsefagarbeidere – inkludert psykologer som «bidrar sterkt til traumefeltets forståelse og kompetanse». De har ressurser til å ivareta sin befolknings helse. I Gaza, derimot, rapporteres det om manglende medisinsk utstyr, manglende tilgang til vann, ikke-fungerende sykehus og drepte helsepersonell.

Først når den skjeve tilgangen på ressurser anerkjennes, skapes forståelse for at krigens parter må tilnærmes ulikt. Vanligvis retter nøytrale tilskuere sin oppmerksomhet mot de som er mest sårbare. Nå bes likevel NPF om å vokte seg for å fremme ett narrativ som er psykologfaglig mer etisk og moralsk å lytte til. Jeg retter denne påminnelsen tilbake til forfatterne.

Videre refererer forfatterne til Israel og Gaza som «Israel og det palestinske folk». Jeg undrer meg over at ulike grupper omtales med ulikt språk – som ikke refererer til gruppenes faktiske ulikheter, men til deres antatte posisjon overfor hverandre. Skjev språkbruk har blitt kritisert i mediene, som at israelere «drepes», mens palestinere «dør». At forfatterne ikke tar hensyn til hvor potent og betydningsfullt språk er, blir særlig påfallende når de selv tar til orde for det.

Et vendepunkt for jødisk identitet

7. oktober markerer et historisk vendepunkt. Jaqueline Rose (2023) skriver at flere jøder ble drept denne dagen enn noen andre dager siden holocaust, men at å gjøre en slik kobling medfører en risiko for at ethvert angrep på jøder assosieres med holocaust. Hun spør hvorvidt jødene er tjent med at de ser seg selv som «eternal victims of history».

Debatt rundt den jødiske identitet, eksempelvis som et «evig offer» eller en aggressor, krever en vektlegging av flere forhold. Det er essensielt å belyse den jødiske identitet

opp mot betydningsfulle historiske hendelser, spesielt holocaust under naziokkupasjonen av Europa, ettersom slike kollektive traumer former identiteten.

Slike traumer kan ta form som kollektive minner, dannelse av verdsett og interpersonlige mønstre – over flere generasjoner. Disse prosessene kan fremme behovet for og forsterke et fellesskap. Samtidig er det nødvendig å ikke begrense den jødiske identiteten til kun et offer; det reduserer flerfoldigheten til den jødiske identiteten og det jødiske samfunnet. Betydningen av historiske traumer ble godt dekket i kurset «Generasjonstraumer», som Abrahamsen og medforfattere for øvrig feilaktig oppgir at var arrangert av NPF.

En identitet formet av traumer kan forme hvordan en ser på seg selv, andre og samfunnet. Det kan påvirke hvordan en håndterer konflikter, samt hvordan en oppfatter og reagerer på egne og andres handlinger. Dette kan i sin tur skape en redusert evne til å objektivt vurdere og se nyanser i konflikter – spesielt hvis de berører egne sår.

Dette gir grunnlag for å utvise empati og forståelse for den jødiske identiteten, og i forlengelsen også Israel. Jeg lar det være et eksperiment for leseren å vurdere om den samme logiske resonneringen tillater en å utvise empati og forståelse for Hamas.

Nøytralitet og nyansering

I denne debatten vil jeg ikke kreve av dem som er direkte berørt, enten det er aggressor eller offer, at de må forholde seg til en saklig, objektiv og nyansert standard. Det forventer jeg imidlertid av urettens nøytrale tilskuere, herunder Norsk Psykologforening, inkludert Abraham og medforfattere. Om forfatterne er personlig berørt på en måte som forklarer den skjeve fremstillingen, fører det til et dilemma for meg; skal deres personlige tilknytning kunne overgå deres profesjonelle rolle? Jeg vet ikke. Inntil videre holder jeg dem til den standarden jeg ville holdt enhver nøytral tilskuer.

Uansett er det en utfordrende øvelse for den nøytrale tilskuer å balansere sympati og ansvarliggjøring. Det er muligens mindre krevende å velge «side» og kompromissløst holde seg til den. Det er vesentlig å forstå og anerkjenne historiske hendelser og traumer, uten å nødvendigvis støtte handlingene som er begått. Nøytralitet er ikke ensbetydende med å være uinvolvert; det innebærer å være undersøkende og rettskaffen. For de med privilegiet til å være utenfor konfliktens episentrum er det viktig å være oppmerksom på de psykologiske prosessene som tar sted for de involverte, og som også ses i sammenhengen til større geopolitiske konflikter. Dette krever refleksjon over ens eget bidrag, ens egne holdninger og en bevisst forpliktelse til å handle i tråd med etikk, medmenneskelighet og logikk.

I klinisk praksis anerkjenner vi viktigheten av å validere opplevelser og følelsesliv, uten at dette er ensbetydende med at vi må være enig med vedkommende. Forståelse, støtte og validering må balanseres opp mot nødvendigheten av å påpeke, utfordre og fremheve uhensiktsmessig og skadelig atferd. Parallelt går det an å forstå Israels

identitet (og den jødiske identitet) i et historisk perspektiv som gir sympati med deres udekte behov, sårbarhet og utenforskap, og samtidig ansvarliggjøre Israel og være kritisk til Israels folkemord overfor sivilbefolkningen i Gaza. Det er mulig å kritisere menneskerettighetsbrudd og holde aktører ansvarlig, uten å avvise et folk, en gruppe eller en identitet.

Voksende antisemittisme

Det er ingen tvil om at den jødiske identitet er truet. Den økende antisemittismen som nå observeres i og utenfor Norge, er alvorlig og bekymringsfull. Sammenlignet med majoritetsbefolkningen har medlemmer av en minoritetsgruppe en økt sårbarhet for å føle på utenforskap, spørsmål rundt egen tilhørighet og identitet, og en annen terskel for å føle at sin identitet er truet. Ulike minoriteter har derfor forutsetning for å forstå hverandres posisjon og de vanskene som kan oppstå når deres identitet oppleves som truet eller uønsket, enten det gjelder antisemittisme, islamofobi eller andre former for xenofobi.

Vi som psykologer, men ikke kun oss, har forutsetningene for å se bak og under overfladiske beskrivelser, og undersøke det felles fundamentet vi ofte står samlet på – eller kunne stått samlet på – og hvordan konflikt og urett spiller seg ut, uten at det nødvendigvis er aktører med iboende gode eller onde hensikter. Jeg anser Abraham og medforfattere som modige og empatiske som bruker sin stemme for dem de mener ikke er hørt. Imidlertid fremstår kritikken rettet mot Psykologforeningens søkelys på Gaza som mangelfull.

Stemmen vår, som en faggruppe, er ikke alltid unison. Det er en styrke når vi navigerer oss gjennom komplekse landskap på leting etter substrater av sannhet – trolig med den hensikt å skape forståelse og fremme progresjon. Jeg håper mitt bidrag kan fremme en mer gjennomtenkt og konstruktiv diskusjon fremover.

TEKST

Aman Dip Singh

KONTAKT: amandipsinghphull@gmail.com

+ **Vis referanser**

Abraham, S., Olsson, H., Abrahamsen, I., Shatz, T., Ødegaard, C., Strætkvern, H. B., Mohn, C., Benyaron, Y. S. & Savosnick, C. (2023, 20. desember). Krigen i Gaza og Psykologforeningens ensidige støtte. (1) side 58-60

<https://psykologtidsskriftet.no/debatt/2023/12/krigen-i-gaza-og-psykologforeningens-ensidige-stotte>

Igland, M. B., Fjetland, M. H. & Hohle, F. B. (2024, 2. januar). Krigen i Gaza og psykologstandens ansvar.

. [https://psykologtidsskriftet.no/debatt/2024/01/krigen-i-gaza-og-psykologstandens-ansvar?](https://psykologtidsskriftet.no/debatt/2024/01/krigen-i-gaza-og-psykologstandens-ansvar?fbclid=IwAR2D4wmemUBPrguDUFSYng5bHmESfurSGVmbyLnynFtldZxfvL2zZuyLIFQ)

Rose, J. (2023, 28. november). 'You made me do it.' Jacqueline Rose on violence and its origins.

. <https://www.lrb.co.uk/the-paper/v45/n23/jacqueline-rose/you-made-me-do-it>